

IN NOMINE JESU !
METHODICA
PRÆCIPUO.
RUM ARTICULORUM
FIDEI, SECUNDUM ORDINEM
ARTICULORUM SCHMALCAL-
DICORUM SYMBOLICUM,
REPETITIO,

Cuius
DISPUTATIONEM XVI.

de
LIBERO ARBITRIO,
PRÆSES
JOHANNES Deutschtann/

D. & P.P. ac Alumnorum Elector. Ephorus,

ET RESPONDENS

HENRICUS BURMEISTER,

Anclamensis Pomeranus ,

proponent

D. 5. Aug. Horis consuetis.

WITTENBERGÆ , Typis Johannis Haken, ANNO M DC LXIII.

IN NOMINE JESU!

Articulo superiori varios Scholasticorum errores de Peccato originis non tantum, sed etiam de Libero Arbitrio notatos vidimus, nimirum. [1] Post Adelapsum hominis naturales vires mansisse integras & incorruptas, & Hominem naturaliter habere rationem rectam & bonam voluntatem. (2) Hominem habere Lib. Arbit. faciendi bonum, & omittendi malum, & contra. (3) Hominem posse naturalibus viribus omnia mandata Dei servare. (4) Posse naturalibus viribus Deum super omnia diligere, & proximum sicut seipsum. &c. Sed quia iuxta B. Lutheri sententiam hæc scholasticorum dogmata sunt errorum portenta, non incommodeum hic erit, orthodoxian de Libero Arbitrio, secundum scripturam & libros symbolicos, exponere.

2. Non agendum a. hic de Lib. Arbitrio (1) sensu Metaphysico, sub ratione Entis. (2) neque sensu pneumatico, sub ratione vel generali spiritus proprietatis, quatenus in genere spiritibus tribuitur, vel eminentissime dignitatis & perfectionis, quatenus Divini spiritus proprium esse dicitur, vel determinatae perfectionis, quatenus a solis spiritibus finitis cōpetit. (3) neq; sensu Physico, quatenus est facultas naturalis animæ rationalis. (4) nec sensu Ethico, quatenus est principium humanarum actionum (5) nec sensu abusivo, quatenus vagam, sive vitiosam licentiam vulgo designat. [6] Sed sensu Theologico, quatenus verbum DEI Liberi Arbitrii Doctrinam de Homine revelat, & Theologorum industria circa tractationem ejus occupatum.

3. Cū liberū Arbitriū apud Theologos nō sit unius considerationis, sed pro diversitate status, variam considerationem admittat, liquidem liberum Arbitriū, iuxta B. Polycarpum Lyser. d.g. de Lib. Arbit. pro quadruplici hominis statu, quatuor admittit differentias, aliud namq; fuit in statu integratis, aliud est in præsenti corruptionis statu ante Conversionem, aliud in ipsa conversione, aliud post conversionem: juxta alios consideratur l. in natura instituta, l. in natura destituta, l. in natura restituta, l. in natura perfecte constituta.

stituta : secundum ipsam F. C. hominis voluntas, l. liberum Arbitrium, quadruplicem habet considerationem, primo ante lapsum, secundo post lapsum, tertio post regenerationem, quartio post resurrectionem carnis: ideo notandum est, quod Liberum Arbitrium, h. l. post lapsum, l. in statu corruptionis consideretur.

4. In statu corruptionis, quoad onomatologian, Arbitrium Hominis aliis dicitur (1) Liberum, juxta Confess. Aug. Art. 18. S. A. pol. Confess. nim. in objectis externis, non internis, ad malum potius, quam ad bonum, & quoad libertatem aliqualem, non totalem. Hinc Aug. Conf. l. d. scribit, quod humana voluntas habeat aliquam libertatem ad efficiendam civilem justitiam, & diligendas res rationis subjectas, & ex August. lib. 3. Hypognost. demonstrat: Esse fatemur L. A. omnibus hominibus, habens quidem judicium rationis, non prius quod sit idoneum in iis, quae ad Deum pertinent, sine Deo aut inchoare, aut certe peragere, sed tantum in operibus vitae presentis tam bonis, quam etiam malis. Bonis dico, quae de bono natura oriuntur, i.e. velle laborare in agro, velle manducare & bibere &c. Malis dico, ut est velle idolum colere, velle homicidium.

5. (2) Arbitrium servum. Nam ita dicitur (1) ratione sui, quia potissimum libertatis perfectionem amisit cum imagine Dei concreata. (2) ratione Diaboli, siquidem juxta Maximam Petri II. Epist. II. 19. A quo quis superatus est, ejus servus est, ad ejus nutum, non ad sui libertatem vivere cogitur: At homines a Diabolo superati sunt Gen. III. 1 seq. Ergo Diabolo sunt servi, nec ad sui liberum arbitrium, sed ad Diaboli nutum vivunt. (3) ratione peccati; quod n. homines in statu corruptionis à peccato non liberi, sed potius peccati servi sint, illud Spiritus S. passim in S. L. indicat. Testes ejus rei sunt (α) Christus Joh. VIII. 38. Amen amen dico vobis, quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati (β) Paulus Rom VI. 16. Nescitis, quoniam cui exhibetis vos servos ad obedientiam, servi estis ejus, cui obeditis, sive PECCATI ad mortem, sive obedientia ad justitiam. (γ) Petrus, qui directe peccatores servos corruptionis appellat II. Ep. II. 19. quod frustra libertas peccatoribus permittatur, cum ipsi sint servi corruptionis. A quo n. quis superatus est, bivis & servus est. Et haec est doctrina scri.

scriptura : nec aliud senserunt Patres. Sie enim Augustinus de Verb. Apost. serm. 13. Prorsus, si Dei adjutorium defuerit, nihil boni agere poteris. Agis quidem illo non adjuvante libera voluntate, sed male. Ad hoc idonea est voluntas tua, qua voluntate libera, & male agendo fit damnabilis ancilla (vel serva). Cum dico tibi, sine adjutorio Dei nihil agis, nihil boni dico. Nam ad male agendum habes sine adjutorio Dei liberam voluntatem, quam illa non est libera. A quo n. quis devictus est, huic & servus additus est, & omnis, qui facit peccatum, servus peccati est. In Enchir. c. 3. Libero arbitrio male utens homo, & se perdidit & ipsum. Cum n. libero arbitrio peccaretur, victore peccato, amissum est & liberum arbitrium. A quo n. quis devictus est, huic servus additus. Confer Cyril. l. 6. in Job. c. 2. qui demonstrat multis, quod peccati servitus quavis servitute corporali sit deterior. Eadem etiam B. Lutheri doctrina fuit, quod arbitrium nostrum in statu corruptionis magis servum sit, quam liberum, hinc Erasmo libr. de Servo arbitrio peculiariter opposuit.

6. (3) Arbitrium captivatum, ex eo, quia totus homo captivatus dicitur sub lege peccati, quae est in membris ipsius Rom. VII. 23 Quod n. de toto homine dicitur, de voluntate l. arbitrio non immerito colligitur: haec a. peccati captivitas veram miseriam importat, si cut mox v. 24. Paulus exclamazione pathetica monstrat. Misericordia ego homo, quis me liberabit de corpore mortis humani? Et hanc in causam etiam August. contr. 2. Epist. Pelag. l. 3. c. 8. scribit: Liberum arbitrium captivatum non nisi ad peccatum valet: adjustitiam u. nisi divinitus liberatum adjutum, non valet.

7. (4) Arbitrium vulneratum ex parabola Luc. X. 30. de homine vulnerato, & semivivo. Sic August. l. 3. Hypognost. inquit: Recte dictus est semivivus: habebat n. vitalem motum, i.e. liberum arbitrium vulneratum. Dicitur etiam Liberum arbitrium saucium, corruptum, mutilum, spoliatum, infirmum, vitiatum, debilitatum, prostratum &c.

8. (5) Nullum, quod ex I. Cor. II. 14. animalis homo nec percipiat ea, quae sunt Spiritus Dei, & quod eadem percipere penitus NON POSSIT. II. Cor. III. 6. quod nulla nobis idoneitas adfit, à nobis aliquid cogitandi de rebus divinis. Epb. II. 1. quod homo

~~notus fit in peccatis mortuus, inde sumitur~~ Hinc B. Luther. affer.
36. artic. scribit: Liberum arbitrium est segmentum in rebus, & irre-
vocabile sine re. Huc pertinet illud August. in Job. 15. qui singula
verba ponderat inquietus: Non dicit, sine me parū potestis facere;
nec dicit, non potestis ardui aliquid sine me facere: vel difficulter si-
ne me poteritis: sed sine me NIHIL potestis: Nec dicit, sine me non
potestis perficere, sed sine me NIHIL potestis facere.

9. Quoad Pragmatologian observandum est, quod Liberum
arbitrium in hec statu duplicitur consideretur, i.e. absolute, quoad
ipsum corruptionem, quatenus pendet à corruptione, reperitur in
homine corrupto, nihil nisi corruptionem ponit & includit, & ad
corruptionem unicè terminatur: vel relate, quoad conversionem,
quatenus videlicet pendet à corruptione, reperitur in homine cor-
rupto, nihilq; nisi corruptionem ponit, verū ad corruptionem ulte-
rius non tendit, sed potius ad conversionem refertur, qua ratione
Liberum Arbitrium hominis in ipso conversionis actu consideran-
dū proponitur.

10. Notamus n. de hoc arbitrii statu (1) Generalia, tū quoad E-
sistentiā, quod revera detur in statu corruptionis liberum arbitriū.
Probatur hoc tam ex S. L. quæ passim hoc docent, tū ex libel-
lis Symbolicis, tum ex nostrorum Doctorum suffragiis, tū ex rationē
argumētis, tum ex ipsis effectis, tū ex philosophorū testimoniis, &
ex aliis. Falsissimum a. est, quod B. Lutherus omnem omnino
etiam in externis & civilibus actionibus voluntatis humana liberta-
tem sustulerit, quemadmodum Bellarm. Thomas Henrici & alii
Papistarum fingunt. Contrarium ex B. Lutheri scriptis ad o-
culum patet. Quomodo v. B. Lutherus arbitrium liberum affir-
maverit, quomodo negaverit, ipsemet passim exposuit. Nunc ex
Comment. in Genes. c. 2. saltem unum locum adducemus: Habe-
mus, inquit, quidem liberum arbitrium quodammodo in iis, que in-
frā nos sunt. Sumus n. constituti mandato divino Domini piscium
maris, volatilium cœli & bestiarum agri. Hæc interficimus, cum li-
ber, fruimur cibis, quos suppeditant, & aliis commodis. Sed in iis,
qua ad Deum attinenti, & sunt super nos, homo nullum habet liberū
arbitrium, sed verè est sicut lucum in manu figuli, possum in merito-
ten.

ientia passiva, & nō activa: ibi n. nō eligimus, non facimus aliquid, sed
eligimur, paramur, regeneramur, accipimus, sicut Esaias dicit: Tu sis-
gulus, nos latus es Esa 64. Et t. 4. f. G. p. 345. scribit: Habet ho-
mo ex propriis viribus liberam voluntatem faciendi opera externali.
omittendi; impellitur n. minis legis: potest ergo politice bonus esse
viribus propriis, divinitus ei concessis, quam Paulus justitiam carnis
appellavit. Conf. t. 2. Jen. Germ. p. 212.

ii. Tum quoad Naturam, quam potissimum ex causis in-
dagabimus. Quod igitur attinet Liberum arbitrium status cor-
ruptionis, ejus notabimus (1) Causam Efficientem, & quidem me-
diante, quoad ipsam scilicet arbitrii liberi, causa prima Deus est, quia
Deus ab initio constituit hominem, cumque reliquit in manu consilii sui,
Sir. XV. 14. Causa proxima rationalis anima dicitur, utpote quae
voluntatis libertatem ex natura sua propria retinet & exercet:
quoad adhaerentem ad modum viae arbitrii liberi causa prima Diabo-
lus est, qui mediante peccato cum aliis facultatibus etiam homini-
nis liberum arbitrium corruptit: causa proxima Naturalis corrup-
tio, quia haec corruptio naturalis non tantum alia, quae sunt in
homine corruptit, sed corruptione sua liberum etiam arbitrium
pervertit: ac proinde omnia corrupti liberi arbitrii proxima causa
non incommodo Naturam corrupta statuitur: nam qualis effectus,
misi etiam causa.

iz: (2) Causam Materialis potissimum objecta constitu-
unt, quae juxta Theologos in actionibus & eventibus hominis con-
sistunt. Actiones aliæ sunt animales, aliæ spirituales; priores ab
homine luxuriantur vel animali, posteriores ab homine spirituali
proficiuntur. Animales actiones duplice pariter in differencia re-
periuntur: aliæ siquidem generales, & homini cum brutis communes,
quaes videlicet ad speciei, l. ad individui conservationem secundum
naturam faciunt e.g. generare, sobolem educare, edere, bibere, ire,
spire, dormire, vigilare &c. aliæ speciales, quae homini propriae sunt,
brutis non competit, quales sunt l. absolute, sine certo statu, ho-
neste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere; vel in genere
morales actiones omnes, siquidem honestatis studium in omni-
bus statibus est necessarium: Vel respectivæ, quæ certum statum
respi-

respiciunt, & quidem vel *Oeconomicum*, quo pertinent omnes
actus officiorum & economicorum, tum Patrum familiis, tum Marum,
tum filiorum, tum servorum familias: vel politicum, quo referun-
tur omnes actiones civiles, sive *Magistratus*, sive subditorum
officium inferant: vel Ecclesiasticum, quo reducuntur omnes a-
ctiones externae, non spirituales, circa ministerium, & cultum divi-
num exterius occupatae, quales sunt docere & audire verbum,
frequentare templum, uti certis ceremoniis, dare & accipere sacra-
menta, exhibere Deo certum cultum externo opere, & quæ sunt aliae
in sensum externum incurrentes, & ab animali homine proficisci-
tes actiones. Sed spirituales actiones sunt, quæ spiritualem & in-
ternum hominem, tanquam principium, presupponent, in spiritu
& veritate fiunt, & immediatum Dei cultum constituunt, quales
sunt actiones legis, ex fide promanantes, agnoscere, timere, diligere De-
um, diligere inimicos, recte Deum invocare, recte Deo servire, vele-
dem recte obedire, converti ad Deum, credere in Deum, veram pa-
nitentiam agere, in fide perseverare &c. Deniq; hominis, vocatio-
nis & actionum eventus in hac causa notandi sunt, quia circata-
les erent etiam nostra vel industria, l. cura versari videntur.

13. Ut a. ordine procedamus, & quibus in objectis libe-
rum arbitrium aliquid vel tentare, l. præstare possit, succinctè di-
spiciamus, *ūsēgī ḫrḡtēgħ* faciemus, & ordine retrogrado
procedemus. Quod igitur attinet *Eventus hominis, vocationis*
l. etiam actionum nostrarum, illi non sunt in manibus nostris,
sed ċv y'għaxi fej-repositi, sicut veteres locuti sunt. B. Selnecc.
p. 2. *Instit. p. 314. de humanorū eventuum causis* quidem scribit:
Recte numeratur usitate sex causæ præcipuae, cum de actionibus
humanis & Eventibus, qui hominibus accidunt, loquimur, vi-
de. (1) *Deas*, ut immediate sine causis secundis, l. mediate aliqua-
gens (2) *Astra* (3) *Temperamenta* (4) *Voluntas hominis, Mores, stu-
dia, educatio & disciplina* (5) *Diabolorum furor & potentia in im-
pellendis impiis* (6) *Externa violentia*: sed accuratè loquendo
vera libertas it reliquis causis non invenitur, si nostros in voca-
tionibus, vel actionibus eventus respicimus. Solus Deus eventum
liberrimus director est, ut patet (1) *Ex Jeremia confessione*: Scio
Domini

Domine, quia non est hominis via ejus, nec viri, ut ambulet, & gressus
fusos dirigat Jer. X. 23. (2) Ex Salomonis testificatione Prov. XVI.
¶ Ceterum hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere gressus
ejus. (3) Ex Iohannis Baptiste assertione Joh. III. 27. Non potest sibi
homofumere quicquam, nisi datum sit ei de caelo. (4) ex laborum
nostrorum benedictione, quia non ex ipsis laboribus nostris, sed a
Deo laborum nostrorum benedictio promanat Ps. CXXVII. 1. (5) Ex
proverbiali locutione. Homo proponit, Deus disponit. Item πολ-
λα μεταξι τελει κύλικ Θηρίου χειλεως ἀκρόν, h. e. Multa ce-
dunt inter calicem, supremaque labra. Sic latini dicunt: Inter
as & offam. Item illa vulgata huc pertinet: Nescis, quid serus
vesper vehat, Sol nondum ad vesperam decurrit. Interea aliquid
fut &c. Huc pertinent etiam dicta Sapientum Ethniconum: Ci-
ceronis, O menunquam sapientem. Philippi Regis: Nondum o-
mnium dierum sol occidit. Solonis, οὐα τέλος μακρή βίος Spe-
bas finem longae vitae. Mimi quoque sententia notanda: Nescis,
quid optes, aut quid fugias, ita ludit dies &c. Nam multa tristia
sunt omniū sapiētū errata, multiq; lapsus accidūt, qui difficul-
tates inextricabiles humanis cōsiliis pariunt, ut veterū historiæ
Pompeji, Brutii, Ciceronis, Antonii, Santi etiam, Salomonis, Reha-
beam, & recentes quoque docent. Multa præter opinionem
ex improviso mortalibus objiciuntur, in quibus omnis aqua
consilii hæret ipsis, ut, quid agendum, sapientissimi hominum
vel dubii, l. proorsus ignari sint. Illud igitur in dubiis even-
tibus omnium optimum consilium, quod scriptura suppeditat;
ut precibus ad Dei genua devoluti, successum & felicem even-
tum actionibus nostris impetremus. Sicut David inquit:
Commenda Domino (piis precibus) viam tuam, & spera in eo, &
Ipse faciet: & educet quod lumen justitiam tuam, & judicium tuum
tanquam meridiem Psal. XXXVII 5. 6. rationem addit hanc v. 23.
Nam a Domino gressus hominis dirigentur, & via ejus delectatur:
cum ceciderit, non projicitur, quia Dominus supponit manum suam. Confer. v. 34. seq. Sic Psal. LV. 23. Facta super Dominum curam

B

THAM

tuā, & ipse te sustentabit, & non dabit, in aeternum fluctuationem
justo. Sic Rex Iosaphat praxi sua nos docuit, quid in dubiis
eventibus faciendum sit H. Par. XX. 12. Cum ignoramus, quidfa-
ciendum sit, oculi nostri ad te, Domine, respiciunt. Faciamus, in-
quit B. Lutherus, quod in nobis est, & ut amur mediis à Deo con-
cessis, nec tentemus Deum presumtione, aut ignoravia, sed manea-
mus in nostra functione, & faciamus officium, & eventum Deo per-
mittamus. Huc etiam facit illud Vulgatissimum: Ora & labo-
ra, cetera lingue Deo. Valet etiam contra Liberum arbitrium
in eventibus illud Bernhardi: Non fidei, sed perfidiae, non confiden-
tiae, sed dissidentiae est, in semetipso habere fiduciam. Ille a. viii
credit, qui nec sibi credit, nec in se sperat, factus sibi tanquam va-
perditum, sed omnem consolationem & spem in Christo habet. Non
nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam, dicit David
Psal. CXV. 1. Sed plura nunc hanc in rem adducere non pos-
sumus.

14. Quod porro concernit actiones spirituales, in iis pro-
fus nihil valet liberum arbitrium corruptum. Nam animali hu-
mini denegatur (1) Omnis in rebus spiritualibus intellectio Psal.
XIV. 2. quia vidit DEUS, quod inter omnes non unius
miserit intelligens, aut DEUM requirens: omnes declinav-
erunt, simul abominabiles facti sunt. Conf. Psal. LIII. 2. Rom.
III. 12. Sic nemo novit Patrem, nisi Filius, & cui Filius voluerit re-
velare. Mitt. XI. 27. (2) omnis in rebus spiritualis perceptio, quia
animalis homo non percipit ea, quae sunt spiritus Dei I. Cor. II. 14.
(3) Omnis ad res spirituales proportio, quia stultitia sunt homini
animalis spiritualia, nec potest illa percipere, ibid. (4) Omnis ma-
tterionibus spiritualibus volitio, quia non datur unus requirens
Deum Psal. XIV. 2. & solus Deus in spiritualibus dat velle Phil.
II. 13. (5) Omnis in actionibus spiritualibus cogitatio, quia non
sumus idonei cogitare quicquam à nobis, quasi ex nobis, sed o-
mnis nostra idoneitas ex Deo est II. Cor. III. 5. (6) Omnis in actioni-
bus spiritualibus confessio, vel professio, quia nemo potest Christum
Dominum appellare, nisi per Spiritum S. I. Cor. XII. 3. (7) Omnis in
actionibus spiritualibus operatio, quia sine Christo nihil facere pos-
sumus

Job.XV.5. & solus Deus dat velle & perficere Phil.II.13. In
spiritualia corrupto libero arbitrio sunt è contra Stultitia I. Cor.
Cor.II.14. inimicitia Rom.IIX.7. iudicis proorsus non Ens, vel niksit,
quia cor hominis, Et omne signum ejus tantum malum est ab a-
dolecentia & omni tempore Gen.VI.5. IIX. 21.

15. Quod denique reliquias actiones spectat, in iis facile
libertatem aliquam homini concedimus, nim. [1] in Ecclesiasti-
ca. Nam, ut habet Apolog. Confess. p. 218. Potest aliquo modo ho-
mologui de Deo, exhibere Deo certum cultum externo opere, pot-
est templum frequentare, verbum legere, vel audire, sacramenta u-
suarum & administrare &c. sed haec tm. sunt externa, quæ nō ratè
proficiuntur ex voluntate, l. studio carnali circa res divinas,
nihil tm. Spiritualiter nostra voluntas l. recte inchoare, vel conti-
nuare, vel perficere potest, nisi Spir. S. voluntatem nostram il-
luminet, juvet atq; regat. (2) In Politicis, quia homo post lapsū
habet aliquam libertatem ad efficiendam civilem justitiam, ut ha-
bet Aug. Conf. art. 18. (3) In economicis quia potest uxore ducere, li-
beros educare, parentibus obedire, fabricare domum, pecora nutri-
re, artem discere diversarum rerum bonarum. (4) In Ethicis, quia
potest continere manus à cæde l. furto, corpus à fornicatione, lin-
guam ab obrectatione: potest ex judicio rationis varijs virtuti-
bus studere, viamq; honestam ducere. (5) In Physicis & naturali-
bus, cum & bruta, vel alia naturaliter agentia suam operandi
facultatem possideant. Ubi tamen notandum est magnum
inter creaturas ratione carentes, & naturaliter tantum, aut Physicè
agentes, &c inter creaturas rationales, l. voluntariè agentes, distri-
mē, quod triplex B. Selencc pedag. Christ. p. 1. p. 317. ostendit (1) In
subjecto. (2) in modo agendi (3) in actionis constantia, de quibus
ipse consulatur.

16. (3) Causam formalem, quæ duo cum primis ad sui decla-
rationem requirit (1) Formalem libertatis corruptæ statum, quo de-
notandus partim status privativus libertatis, quod vid. homo
peccator liber non sit (1) à servitute peccati, quia superius au-
divimus, quod servus sit peccati Job.IIX.38. (2) à miseria supplicii,

per

per peccatum contracti, quia poena culpæ, ex justitia divina ne-
cessario sequitur. Partim status positivus, quod homo pecca-
tor liber sit adhuc (1) à necessitate physica, cum peccandi necessitas
non sit naturalis, sed præternaturalis. (2) à necessitate coactionis
quia voluntas nunquam ad peccandum cogitur, imò nec volun-
tas in se cogi potest. (3) à necessitate immutabilitatis, nimirum quoad
objecta externa, cum primis in foro soli, vel humano, quia necessi-
tas immutabilitatis est, quæ fit absque violentia & coactione ab
interno principio immutabiliter ad effectum se habente: jam
quoad objecta externa non immutabiliter homo malus est, sed
habet potius aliquam libertatem & indifferentiam, quoad utrum
que oppositorum, ut & bonum & malum facere possit.

17. (2) Formalem libertatis corruptæ gnedum, quod homo
saltem aliquam libertatem in objectis illis externis possideat, ade-
oq; gradus humanæ libertatis, in statu corruptionis, quoad exter-
nas actiones, non est perfectus, sed imperfectus, non integer, sed
corruptus, non plenus, sed ne quidem semiplenus, non totalis, sed
aliqualis. Nam qualis est natura libertatis, talis etiam ejus
forma: sed natura libertatis corrupta: simile proinde de forma
judicium est ferendum. Quod a. natura libertatis humana cor-
rupta sit, illud ex totius hominis corruptione liquet, quia nullum
accidens nobilioris perfectionis, quam tota substantia, dici potest.

18. (4) Causam finalem, quæ duplex; nimirum. finis alius est
immediatus, corrupta volitio, quia sicut liberum arbitrium imme-
diatè sequitur volitionis actus determinatus, ut hoc velimus, &c.
ligamus, illud nolimus & rejiciamus, sic etiam corruptum ar-
bitrium liberum, sequitur corrupta volitio, qua voluntas non est
recta, sed ob corruptionem prava, quo respectu sensus carni
φεγματῆς σαρκὸς inimicitia dicitur adversus Deum Rom. IIX,
7. & ex corde vel voluntate cogitationes male prodire dicuntur
Matt. XV. 19. aliis mediatus corrupta operatio, quia ex cordis vel
voluntatis abundantia os loquitur, & manus operantur

Matt. XII. 34. Specialia nunc attingere non
possimus.

VO 17

